

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ПОЛТАВСЬКОЇ
ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ПОЛТАВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ
УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання науково-методичної ради Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
29 травня 2017 р. № 3

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ департаменту освіти і науки Полтавської облдержадміністрації
20 липня 2017 р. № 303

Навчальна програма з позашкільної освіти
науково-технічного напрямку
"Виготовлення сувенірів"

Основний рівень
1 рік навчання

Розробник:

Романовська Тетяна Миколаївна – керівник гуртка "Виготовлення сувенірів" Полтавського обласного центру науково-технічної творчості учнівської молоді Полтавської обласної ради

Рецензенти:

Борисова Тетяна Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри основ виробництва та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Давидюк Олена Василівна – вчитель трудового навчання Полтавської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №9, вчитель І кваліфікаційної категорії

ЗМІСТ

1.	Пояснювальна записка	4
2.	Навчально-тематичний план основного рівня першого року навчання	6
3.	Зміст програми	7
4.	Прогнозований результат	11
5.	Література	12

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Заняття в гуртку виготовлення сувенірів допомагає дітям розумно й цікаво проводити свій вільний час, пробуджує допитливість, любов до знань.

Мета програми: формування у вихованців технологічних навичок роботи з різними матеріалами та інструментами, використовуючи сучасні методики дизайну.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

— *пізнавальної*: ознайомлення з основами технічної творчості, декоративно-ужиткового мистецтва, моделювання й конструювання; оволодіння поняттями, знаннями про матеріали й інструменти.

— *практичної*: формування вмінь і навичок роботи з різними матеріалами й інструментами, прийомів виготовлення виробів і виконання технологічних операцій;

— *творчої*: задоволення потреб особистості у творчій самореалізації; формування творчої особистості, її художнього смаку, пізнавального інтересу, творчої уяви, фантазії, емоційний, фізичний та інтелектуальний розвиток.

— *соціальної*: виховання поваги до звичаїв і традицій українського народу, бережливого ставлення до рідної природи; розвиток позитивних якостей емоційно-вольової сфери (доброзичливе ставлення до людей, охайність і старанність у роботі).

Навчальна програма в гуртку розрахована на основний рівень навчання терміном 1 рік з навантаженням 9 годин на тиждень (324 години на рік).

Навчання проводиться у формі групових гурткових занять із індивідуально-фронтальною роботою.

Під час занять використовуються різноманітні методи навчання: словесні (лекції, бесіди, пояснення), наочні (демонстрація ілюстрацій, схем, креслень, зразків виробів, екскурсії на виставку), практичні (самостійна розробка схем, ескізів, виготовлення виробів). Вагоме місце у навчальному процесі гуртка займають ігри, конкурси і вікторини, як методи стимулювання.

Наприкінці кожного заняття проводиться коротке опитування, вікторина.

Підсумком роботи з окремих тем є опитування, тестування, практична робота. Наприкінці кожного півріччя проводиться виставка робіт у гуртку і відбір експонатів на виставки-конкурси в закладі, на районну виставку дитячої творчості. За даною програмою можуть проводитись заняття в групах індивідуального навчання, які організовуються відповідно до "Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах".

Програма є орієнтовною. Керівник гуртка може вносити зміни й доповнення у зміст програми, плануючи свою роботу з урахуванням інтересів вихованців, а також стану матеріально-технічної бази закладу.

Розподіл годин за темами – орієнтовний. Теми подані в порядку зростання складності матеріалу.

Керівник гуртка може сам визначити, скільки годин потрібно для опанування тієї чи іншої теми і внести до програми відповідні корективи.

Основний рівень, перший рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	усього	теоретичні	практичні
Вступне заняття	6	6	–
Розділ I. Робота з природними матеріалами	39	6	33
1.1. Площинна аплікація із природних матеріалів	21	3	18
1.2. Іграшки-сувеніри із черепашок, шишок, горіхів, каштанів	18	3	15
Розділ II. Робота з папером і картоном	69	15	54
2.1. Плетіння зі смужок паперу	9	3	6
2.2. Аплікація, як спосіб створення художніх виробів	12	3	9
2.3. Художнє вирізування із паперу	12	3	9
2.4. Рухомі іграшки з паперу і картону	12	3	9
2.5. Об'ємні іграшки із паперу і картону	24	3	21
Розділ III. Новорічні та різдвяні іграшки, сувеніри, ялинкові прикраси	45	3	42
Розділ IV. Сувенірні шкатулочки із вітальних листівок і картону	15	3	12
Розділ V. Робота з текстильними матеріалами	99	9	90
5.1. Сувенірні вироби із ниток	36	3	33
5.2. Сувенірні вироби із шпагату	24	–	24
5.3. Аплікація із тканини	12	3	9
5.4. Плоскі іграшки із тканини	15	3	12
5.5. Сувеніри із текстильних матеріалів	12	–	12
Розділ VI. Робота з утилізованою пластмасовою продукцією	21	–	21
Розділ VII. Виготовлення виставкових робіт	24	–	24
Розділ VIII. Екскурсія на виставку дитячої творчості	3	–	3
Підсумкове заняття	3	1	2
Всього годин	324	43	281

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступне заняття (6 год)

Мета й завдання роботи гуртка. Знайомство з вихованцями. Правила поведінки в гуртку.

Поняття про сувенір. Традиції українського народу. Сувенір у сучасному житті. Екскурсія на виставку дитячої творчості. Бесіда «Безпечна дорога».

Розділ 1. Робота з природними матеріалами (39 год)

1.1. Площинна аплікація із природних матеріалів (21 год)

Природа і фантазія. Ознайомлення з художніми роботами основних видів, природними матеріалами. Складання букетів, аранжування, виготовлення аплікацій, панно, плоских і об'ємних композицій, іграшок.

Способи заготівлі різних природних матеріалів, їхнє зберігання. Бесіда про необхідність бережливого ставлення до природи.

Матеріали, необхідні при роботі з природними матеріалами. Правила безпечної поведінки з колючими предметами.

Ознайомлення з основними прийомами виготовлення рослинних аплікацій із засушених рослин, а також аплікацій із насіння, зернят і кісточок.

Поняття про композицію. Зоровий центр. Створення ескізів плоских композицій. Підбір елементів композиції. Формування композиції на основі співвідношення кольорів природного матеріалу та фону. Виготовлення рамок, планшетів. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

Гра «Поле чудес» на тему «Квіти навколо нас».

Практична робота. Складання плоских рослинних композицій, виготовлення площинної аплікації із насіння і кісточок.

1.2. Іграшки-сувеніри із черепашок, шишок, горіхів і каштанів (18 год)

Організація робочого місця. Створення ескізів іграшок-істот. Виготовлення іграшок-істот за ескізами. Варіанти з'єднання частин іграшок. Стилізовані форми істот на площині. Виготовлення колективних сюжетних композицій. Підготовка основи. Викладання сюжету на основі. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт. Гра «Поле чудес» на тему «Підводний світ».

Практична робота. Виготовлення плоских композицій, іграшок-сувенірів.

Розділ II. Робота з папером і картоном (69 год)

2.1. Плетіння зі смужок паперу (9 год)

Папір – один із простих і доступних матеріалів. Історія винаходу паперу.

Різноманітність фактури паперу: матовий, блискучий, щільний, прозорий, жатий. Плетіння як різновид художньої творчості. Плетені вироби та їхнє застосування.

Техніка плетіння плоских й об'ємних виробів зі смужок паперу. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт.

Практична робота. Виконання закладинки для книг, кошика.

2.2. Аплікація, як спосіб створення художніх виробів (12 год)

Види художньої роботи з папером. Естетика і культура під час аплікаційних робіт. Плоскі та об'ємні аплікації. Силует у площинній аплікації. Аплікації на основі геометричних форм. Предметні аплікації. Тематичні або сюжетні аплікації. Поняття про перспективу. Етапи виготовлення аплікацій із паперу: підбір паперу для аплікацій за кольором, фактурою, розмірами; перенесення малюнка на кольоровий папір, вирізання деталей; визначення послідовності приклеювання деталей; наклеювання деталей на основу. Правила безпечної праці з ножицями. Оформлення аплікацій. Аналіз виконаних робіт. Гра-конкурс «Склади фігуру».

Практична робота. Виготовлення сувенірів-аплікацій, плоских іграшок-аплікацій, вітальних листівок.

2.3. Художнє вирізування із паперу (12 год)

Види художнього вирізування з паперу: симетричні візерунки, орнаменти, вирізування. Ознайомлення з мистецтвом витинанки. Необхідні матеріали й інструменти. Загальні правила для вирізування всіх видів. Поняття про силует, симетрію. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт. Вікторина «Що ми знаємо про вирізування з паперу?».

Практична робота. Виготовлення закладинок для книжок, вітальних листівок, серветок, пано.

2.4. Рухомі іграшки з паперу і картону (12 год)

Безпечні прийоми користування ножицями, шилом, голкою. Відомості про народну іграшку. Виготовлення деталей іграшок за шаблонами. Рухомі з'єднання деталей. Оформлення іграшок. Аналіз виконаних робіт. Гра-вікторина «Народна іграшка».

Практична робота. Виготовлення рухомих іграшок.

2.5. Об'ємні іграшки із паперу й картону (24 год)

Елементи графічної грамоти. Ескіз як вид графічного зображення предметів, деталей. Основні лінії на ескізах, кресленнях: контурна, розмірна та лінія згину. Позначення місць нанесення клею. Основні геометричні форми. Конструювання іграшок на основі циліндра, конуса. Виготовлення виробів за готовими розгортками. Виконання креслень розгорток за допомогою кутника, циркуля. Особливості з'єднання частин об'ємного виробу під прямим кутом, конічної та циліндричної форми. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт. Гра-вікторина «Звірі – герої українських народних казок».

Практична робота. Виготовлення іграшок на основі конуса, циліндра.

Розділ III. Новорічні та різдвяні іграшки, сувеніри, ялинкові прикраси (45 год)

Народні звичаї та обряди. Новорічна та різдвяна символіка. Народні повір'я про магічну силу різдвяних прикрас. Конструювання й виготовлення з різних матеріалів іграшок, сувенірів, прикрас. Естетичне оздоблення ялинкових прикрас та іграшок. Аналіз виконаних робіт. Конкурс «Новорічні фантазії».

Практична робота. Виготовлення сувенірів-витинанок, ялинкових прикрас із шкаралуп яєць, сувеніру із природного матеріалу, вітальної листівки.

Розділ IV. Сувенірні шкатулочки із вітальних листівок і картону (15 год)

Поняття про дизайн. Вибір форми шкатулочки. Підбір вітальних листівок за тематикою, кольором. Виготовлення деталей із картону за допомогою шаблонів. Правила безпечної праці. Проколювання шилом отворів у деталях. Відмірювання нитки потрібної довжини, всилення нитки у вушко голки. Прийоми зав'язування вузлика на пальцях. Обробка картонних і паперових деталей петельним швом. З'єднання деталей шкатулочки з'єднувальним швом. Оформлення шкатулочки. Аналіз виконаних робіт. Гра «Відгадай, що у шкатулочці».

Практична робота. Виготовлення шкатулочки.

Розділ V. Робота з текстильними матеріалами (99 год)

5.1. Сувенірні вироби із ниток (36 год)

Загальні поняття про пряжу, нитки, тасьму. Природні та штучні волокна. Види ниток, їхні властивості й застосування. Виготовлення сувенірів із ниток. Створення контурних малюнків. Підбір кольорових сполучень. Приклеювання відрізків ниток за контуром малюнка. Аплікація із відрізків ниток. Послідовність аплікаційних робіт. Послідовність виготовлення помпонів із ниток. Конструювання іграшок із ниткових помпонів і мотків. Аналіз виконаних робіт.

Практична робота. Виготовлення аплікацій із відрізків ниток та іграшок на основі помпонів і мотків із ниток.

5.2. Сувенірні вироби зі шпагату (24 год)

Загальні поняття про шпагат, необхідні приладдя й основні навички для виготовлення поробок із льняного та паперового шпагатів. Аналіз виконаних робіт.

Практична робота. Виготовлення листівки «Ромашка» і підставки під гарячий посуд.

5.3. Аплікація із тканини (12 год)

Короткі дані про ткацтво. Види тканин та їхні властивості. Інструменти й приладдя для роботи з тканиною. Лицьовий і виворітний боки тканини. Послідовність виготовлення виробу із тканини. Розкрій тканини. Поняття про викрійку, розмітку на тканині. Розкроювання тканини ножицями за наміченими лініями. Ручні шви: «вперед голку», «через край», «петельний». Правила безпечної праці з голкою. Техніка аплікаційних робіт із клаптиків тканини. Аплікація із готових форм і предметна аплікація. Оформлення робіт. Аналіз виконаних робіт. Гра «Відшукай кольори весни».

Практична робота. Виготовлення мініатюр і панно із готових форм та предметною аплікацією.

5.4. Плоскі іграшки із тканини (15 год)

Конструктивні можливості тканини. Загальний принцип конструювання плоских іграшок. Виготовлення лекала, розмітка на тканині. Зшивання деталей. Оформлення іграшок. Аналіз виконаних робіт.

Практична робота. Виготовлення плоских іграшок «Котик», «Ведмедик», «Зайчик».

5.5. Сувеніри із текстильних матеріалів (12 год)

Що можна виготовити із текстильних матеріалів. Повторення основних прийомів роботи з тканиною, нитками, голкою. Творчий підхід у виборі матеріалу та оформленні сувенірів. Аналіз виконаних робіт. Гра «Поле чудес» на тему: «Нитки і тканини».

Практична робота. Виготовлення подушечки для голок «Капелюшок» і прихватки.

Розділ VI. Робота з утилізованою пластмасовою продукцією (21 год)

Поняття про екологію. Вплив оточуючого середовища на здоров'я людини. Пластичні маси у виробництві й побуті. Прийоми обробки пластмас. Правила безпечної роботи. Конструювання виробів з утилізованої пластмасової продукції. Виготовлення іграшок і сувенірів із пластикових пляшок. Оформлення виробів. Аналіз виготовлених робіт. Гра «Поле чудес» на тему «Хто в лісі живе?».

Практична робота. Виготовлення сувеніра «Букет квітів» і виробу за власним задумом.

Розділ VII. Виготовлення виставкових робіт (24 год)

Виготовлення робіт на районну (обласну) виставку дитячої творчості.

Розділ VIII. Екскурсія на виставку дитячої творчості (3 год)

Екскурсія на районну (обласну) виставку дитячої творчості.

Підсумкове заняття (3 год)

Підсумки роботи за навчальний рік. Ігри, конкурси, вікторини.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Учні мають знати:

- технологічні властивості природних матеріалів;
- правила збирання, засушування й зберігання природних матеріалів;
- основні правила створення площинної аплікації;
- прийоми з'єднання деталей об'ємних виробів із природного матеріалу;
- поняття про композицію, колірне коло;
- конструктивність природних форм, різноманітність фактури паперу;
- види художньої роботи з папером, технічне моделювання й конструювання, дизайн;
- умовні позначення ліній на ескізах, кресленнях і їхнє призначення; позначення місць нанесення клею;
- назви геометричних тіл і фігур; прийоми виконання розгорток об'ємних фігур;
- техніку аплікаційних робіт;
- техніку витинанок;
- головні та другорядні елементи в композиції;
- види ниток і тканин, види художньої роботи з нитками і тканинами;
- загальні поняття про пряжу, нитки, шпагат, тканину, природні й штучні волокна;
- інструменти і приладдя для роботи з тканиною;
- послідовність виготовлення аплікацій із відрізків ниток, іграшок на основі помпонів і мотків ниток; техніку аплікаційних робіт із клаптиків тканини;
- шов «голка вперед», «через край», «петельний»;
- мати поняття про екологію, навколишнє середовище;
- про шкідливість забруднення навколишнього середовища і його вплив на здоров'я людини.

Учні мають уміти:

- читати й виконувати найпростіші ескізи, малюнки проєктованих виробів;
- виконувати розмітку найпростіших розгорток виробів за допомогою лінійки, кутника, циркуля;
- виконувати прості об'ємні (напівоб'ємні) сконструйовані форми;
- розрізняти кольори за світлом, теплі та холодні;
- узгоджувати зображення композиції з форматом основи;
- виготовляти сувеніри-аплікації, конструювати й виготовляти сувеніри-іграшки, об'ємні вироби із картону та паперу;
- володіти прийомами вирізування, обривання, надрізу, підрізу, згинання, гофрування, скручування, нарізання паперу;
- створювати сувеніри із природного матеріалу;
- відрізняти лицьовий і зворотній бік тканини, робити розмітку на тканині, розкрювати тканину, виготовляти аплікації з відрізків ниток і клаптиків тканин, іграшки із ниток і тканини за викрійками;
- виготовляти сувеніри з утилізованих пластмасових виробів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виноградова Н.В. Мягкая игрушка своими руками / Н.В. Виноградова. – СПб. : Недра, 1995. – 124 с.
2. Грей И. Мягкие игрушки, куклы, марионетки / И. Грей. – М: Просвещение, 1979.
3. Кочетова С. Мягкая игрушка: Игрушки для всех. / С. Кочетова. – М: СПб.:Валери СПД, 2003.
4. Макаренко О. Ю. Казковий світ іграшки. / О. Ю. Макаренко. – К: Веселка, 1984.
5. Молотобарова О. С. Кружок изготовления игрушек-сувениров / О. С. Молотобарова. – М: Просвещение, 1990.
6. Шевчук Я. Г. Умелая иголочка / Я. Г. Шевчук. – К: Веселка, 1989.
7. Азрікан Д. А. Основні терміни дизайнера: короткий довідник - словник. / Д. А. Азрікан. – М: ВНДІТЕ, 1988. – 88 с.
8. Гагарін Б. Г. Паперопластика / Б. Г. Гагарін. – Магнітогорськ: МГПИ, 1995.
9. Джонс К. Дж. Методи проектування. Пер. з англ. / Під ред. В.Ф. Венді. – М: Світ, 1986.
10. Єрмолаєва Л. П. Основи дизайнерського мистецтва. Навчальний посібник для студентів-дизайнерів / Л. П. Єрмолаєва. – М: Гном і Д, 2001. – 120 с.
11. Леймін Луїс Гері. Макетні проектування: Основи / Пер. з англ Л. І. Грінберга / Під ред. М. Г. Когана.. – М: Світ, 1984. – 334 с.
12. Веремійчик І. М. Граючись, вчимося / І. М. Веремійчик. – Тернопіль: Мальва, 2002. – 116с.
13. Горбачев А. М. От поделки к модели / А. М. Горбачев – Нижний Новгород: ГИПП«Нижеполиграф», 1997. – 400 с.
14. Гульянц К. Учите детей мастерить / К. Гульянц – М: Просвещение, 1984. – 160 с.
15. Гульянц К. Что можно сделать из природного материала / К. Гульянц, Я. Базик. – М: Просвещение, 1991. – 175 с.
16. Гусакова М. А. Аппликация / М. А. Гусакова – М: Просвещение, 1982. – 190 с.
17. Падалко А. Е. Букварь изобретателя / А. Е. Падалко – М: Рольф, 2001. – 208 с.
18. Перевертень Г. Й. Самоделки из бумаги / Г. Й. Перевертень – М: Просвещение, 1983. – 156 с.
19. Перевертень Г. Й. Самоделки из разных материалов / Г. Й. Перевертень – М: Просвещение, 1985. – 126 с.
20. Развитие технического творчества младших школьников: Кн. Для учителя / Под ред. Андрианова П. Н., Галагузовой М. А. – М: Просвещение, 1990. – 110 с.